

CIÈNCIA

Ángel Raya: "Izpisúa no s'ha endut cap projecte"

Entrevista al director del Centre de Medicina Regenerativa de Barcelona

MÒNICA L. FERRADO Barcelona | Actualitzada el 13/02/2014 00:00

Ángel Raya (1966, Argamasilla de Calatrava, Ciudad Real) s'estrena com a director del Centre de Medicina Regenerativa de Barcelona (CMRB) després del soroll ocasionat per la polèmica marxa de Juan Carlos Izpisúa. L'adéu ha estat fruit d'un acord "amistós" entre totes dues parts, el patronat del centre i el mateix Izpisúa. Un acord de cavallers. El fet, però, és que al científic se li retreu el poc temps dedicat al centre de Barcelona en relació al que ha dedicat al seu laboratori als Estats Units, així com que una gestió excessivament personalitzada hagi acabat tenint un cost excessiu.

Durant una dècada Izpisúa ha compatibilitzat la feina al seu laboratori de Califòrnia amb la del CMRB. Per què justament ara el patronat no ho ha vist bé?

Ningú discuteix les grans aportacions d'Izpisúa durant aquest temps, però el centre viu una nova fase que necessita una reorientació. Necessita noves persones, formar investigadors, posicionar-los i tenir més projectes.

N'hi falten?

S'ha estat anomenant Centre de Medicina Regenerativa de Barcelona, però de fet era com un laboratori, i això no permet el creixement.

El laboratori d'Izpisúa?

Ell ho va dir des del començament: aquest serà el meu laboratori.

Personalitzar massa no ha sigut bo per al CMRB.

El centre es va concebre així perquè tenir Izpisúa donava visibilitat. I crec que els avantatges de tenir un model personalitzat s'han aconseguit. Durant aquests anys s'ha produït ciència molt bona i sense el Juan Carlos el centre no estaria a l'altura a què està ara. En tots els camps hi ha la tendència a buscar estrelles. ¿És bo o dolent, aquest model? El desavantatge és que desdibuixa la gent que també ho ha fet possible, i amb el temps ha fet poc viable que el centre pugui créixer, perquè per aconseguir més finançament cal un model més distribuït.

Quins són els recursos de què disposa el CMRB?

Hi ha 39 persones, incloent-hi el personal d'administració. Hi ha 21 projectes finançats, si es compten els investigadors que entren als programes Ramón y Cajal i Juan de la Cierva. Però de projectes grans finançats pel Pla Nacional n'hi ha dos.

Izpisúa s'ha endut algun projecte?

No s'ha endut cap projecte. És impossible. El Pla Nacional atorga projectes als centres, no als investigadors. Quan hi ha un canvi

Ángel Raya

I Izpisúa era l'investigador principal en tots...

Sí. És una de les qüestions que va conduir al model que existia, era la persona que actuava com a investigador principal en tot.

No s'ha endut projectes i patents?

Aquest és un tema complicat, en el qual no m'atreveixo a entrar ara mateix. La situació legal està en estudi.

Com s'ha beneficiat el Salk Institute de Califòrnia de la relació amb el CMRB?

Tota la tecnologia de cèl·lules iPS es va desenvolupar aquí, encara que avui també es fa allà.

¿Aquest personalisme suposava un sostre de vidre, una limitació no explícita al progrés professional, dels que treballaven al centre?

Efectivament, aquesta n'és una de les conseqüències.

Durant molt de temps vostè va treballar estretament amb Izpisúa...

Vaig estar cinc anys i mig al Salk Institute amb ell. I vaig venir aquí el 2009 per ser coordinador científic del CMRB.

I després va marxar per tenir el seu propi grup a l'Institut de Bioenginyeria de Catalunya (IBEC).

Sí, vaig venir el 2010, quan vaig veure que allà era impossible que pogués progressar en la meua carrera com a investigador.

Ara, de tornada al CMRB com a nou director, es troba amb un centre tocat per l'ombra del mestre. ¿Per on s'ha de començar a treballar en aquesta nova etapa?

Cal reinventar-lo, definir quines línies hi haurà i com s'aconseguiran els recursos. Per exemple, al CMRB vam ser el primer centre a crear cèl·lules iPS, però a mesura que les cèl·lules s'han anat acostant més a ser utilitzades, aquí s'ha anat fent menys recerca. Abans que arribin a assajos clínics, cal solucionar moltes coses, com la seguretat, que no generin tumors...

El CMRB mai ha tingut projectes europeus. Contrasta amb el gran nombre d'ajuts que rep la ciència catalana d'Europa.

Sí, això reflecteix molt encertadament les errades del model. Participar en projectes competitius europeus requereix dedicació, presència per poder crear consorcis i més diversificació de les línies de recerca amb altres investigadors al capdavant. Aquesta és una de les feines que ara cal fer.

Continuarà treballant a l'IBEC?

Sí. L'IBEC ho ha acceptat molt bé pel seu compromís institucional. Se'ns ha demanat una feina pel bé del país i de la ciència.

Estudi a 'Nature': gent gran i massa muscular

Nature publica avui un estudi liderat per la Universitat Pompeu Fabra (UPF) que presenta resultats d'una recerca sobre com les cèl·lules mare dels músculs perden la seva capacitat regenerativa amb l'edat. La directora de l'estudi és Pura Muñoz-Cánoves, cap del grup de biologia cel·lular de la UPF. Els editors de *Nature* han triat Izpisúa com a analista dels resultats, que expliquen per primer cop la via fisiològica que fa que amb l'edat es perdi massa muscular i no es regeneri. L'estudi obre la porta a estratègies per allargar la longevitat de les cèl·lules musculars de la gent gran.